

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. **תאריך** 136 • **מנען** מברקי: "עולמפרס" • **מודפס** ב"הדפוס החדש" בע"מ, **תל-אביב**, רח' בן-אביגדור • **הפצה**: "גד" בע"מ • **גזופות**: צינורגורפיה "כספי" בע"מ • **העורך הראשי אורי אבנרי** • **העורך**: אורי אבנרי • **עורך תכנית**: יוסי שנון • **עורכת כותב**: נורית יהודאי • **ראש המינהלה**: אברהם סימון • **מח' המודעות**: רפי זכרונני • **המו"ל**: העולם הזה בע"מ.

קרא ירי

הגיליון הרק ביותר של העולם הזה בכל תולדותיו, הופיע בדיוק לפני חמש שנים, ב-8 באוקטובר 1973. הוא ראה אור ביום השלישי למלחמת יום-הכיפורים והיו בו שמונה עמודים בלבד. הם כללו את השער הקדמי (עליו התנוססה הכותרת מיל"חמת יום-הכיפורים — בדרך אל הקרב); מאמר אחד (הנדון של אורי אבנרי) ושתי כתבות: האחת על גיוסם של חיילי המילואים והתרוקנות העורף והשנייה, שהיתה גיסיון ראשוני להערכת שני ימי הקרבות הראשונים במלחמה.

כאשר פרצה המלחמה בצהרי השבת של ה-6 באוקטובר 1973 היה כבר חלקו של הגיליון שעמד להופיע באותו שבוע מודר-פס. החומר שעמד להירפס בו שיקף את אוירת השאננות והשלווה בו היתה שרויה המדינה כולה ערב המלחמה. לא היה כל טעם להוציאו לאור. אבל הוצאת עיתון אחר נראתה באותו יום כמשימה בלתי אפשרית.

כימעט כל חברי המערכת קיבלו צוויי גיוס במשך השבת. כולם היו מוצבים כחיי-לים רגילים ביחידות המילואים של צה"ל, מי כנהג, מי כשריונאי ומי כצנחן. כאשר התכנסו במוצאי יום-הכיפורים במשרדי המערכת, הסתבר כי רק העורך הראשי, הכתב הצבאי, הגרפיקאי ומזכירות המע-רכת לא קיבלו צווי-הירוס לגיוס.

עובד נוסף, שלא קיבל צו-גיוס, היה צלם המערכת, רמי הלפרין ז"ל. רק שבו עות ספורים קודם לכן השתחרר משירות סדיר בצה"ל וטרם הוצב ליחידת מילואים. במשך יום השבת הספיק עוד לצלם כמה מהמראות הבלתי שגרתיים ברחובות תל-אביב, כשהוא חוזר מדי כמה שעות לבית הוריו כדי לוודא אם צו-הקריאה שלו הגיע. כשהסתבר לו ששכחו לגייסו, נטל את מצלמתו וירד למרחבי סיני ביוזמתו כדי לחפש את יחידתו. הוא נהרג ביום ה-13 לקרבות, מכורז שפגע בו בעת שהיה עם חבריו בנגמ"ש בקרב על "התווה הסינית". במוצאי יום-הכיפורים נדמה היה שלא ניתן יהיה להוציא באותו שבוע לאור את העולם הזה. לא רק שלא היתה מערכת, גם בית-הדפוס בו מודפס העולם הזה לא היה קיים למעשה. רוב עובדיו חויילו. המעטים שנותרו גויסו כדי לבצע עבודות-דפוס עבור מערכת-הביטחון.

למרות זאת, לא יכולנו להשלים עם אי-התפעת העיתון. מאז הוקמה המערכת הנוכחית של עיתון זה, באפריל 1950, לא היה אף שבוע אחד שבו לא הופיע גיי-ליון העולם הזה. לא רצינו לפגום במסורת זו. זה לא היה רק עניין של גאווה מיק-צועית, כבר בימים הראשונים לפרוץ היה מילחמה, כשערפל הקרב עדיין כיסה את המרחש בחזיתות, היה לנו מה לומר. קיי-ווינו שיש גם קהל המעוניין לשמוע את תגובת העולם הזה על המלחמה שפרצה במפתיע. העדפנו להוציא עיתון דק ודל מאשר לא להופיע כלל. כך נולד אותו גיי-ליון יוצא-דופן.

לחק מהדברים שהודפסו באותו גיי-ליון, יש כיום — חמש שנים אחרי המיל-חמה ושלושה שבועות אחרי חתימת הסכמי קמפ-דייוויד — משמעות מיוחדת. הם מאפי-

רחוקה-רחוקה, כימעט בארץ אחרת. והלוי-חמים ידעו שמישפחותיהם יושבות לבטח, רחוק בעורף.

לארורה זה מצדיק את כל הדיבורים על "עומק איסטרטגי", ששמענו במשך שש שנים וארבעה חודשים. טבעי היה להשוו, במוצאי יום-כיפור, טוב שלא החזרנו שטחים אלה, טוב שלא נסוגנו מקווי הפי-סקת-האש.

ואכן — קווי התעלה, הירדן ורמת-הגורן לו היו קווים מצויינים — להפסקת-אש. היה זה טירוף לסגת מהם, טרם שהושג שלום של ממש. לכן לא היה אף גוף רציני אחד בארץ שחייב נסיגה ללא שלום. מחנה-השלום היה תקיף בעמדה זו לא פחות מאשר אנשי ארץ-ישראל השלמה, אשר לגביהם היה "העומק האיסטרטגי" רק תי-רוץ לסיפוח שטחים.

בעניין זה היתה תמיד תמימות-דיעות: אין נסיגה ללא שלום שיבטיח את הבטי-חותן. כל עוד אין המדובר בגבול, אלא בחזית, קווי ה-11 ביוני 1967 היו הטובים ביותר.

המחשבה הקולקטיבית השנייה, שנולדה כאילו מעצמה לבד ההמונים, היתה צמח-דה לראשונה. לכאורה היתה הפוכה, אך למעשה היא השלימה את קודמתה. המח-ז

גידה רוטמן
התחזות כאחד

שבה הראשונה היתה: "טוב שהחזקנו ב-קווים הרחוקים". המחשבה השנייה היתה: "אבל הקווים הרחוקים לא נתנו לנו את השלום".

במשך שש שנים וארבעה חודשים שמענו את הפזמון: "קווי הפסקת-האש הם גבולות-ביטחון אידיאליים. הם מבטיחים לנו את השלום". כאשר חלפו השנים ואיר-וע הערבים הוכחו כאימיריטור, גברה דיי-עה זו. טיפרו לנו ש"למעשה כבר נוצר השלום". שמול העליונות העצומה של צה"ל, בקווי הפסקת-האש, "השלימו הער-בים עם המצב". שהמצב של "לא שלום ולא מלחמה" יכול להימשך לנצח. כך אמרו לנו אנשי הסיפוח השכם והערב. ורבים התחילו להאמין.

"הבעיה נפתרה. השלום בא למעשה. אפשר לשכוח את הבעיה". ואם יש כמה טודנים האומרים שהבעיה לא נפתרה, שהמצב יימשך כך לאורך ימים — הרי אלה סתם נודניקים. אנטי-שוליים מגוי-חכים.

הייתי אחד הטרדנים האלה. אני אומר זאת ללא חדווה. הלוואי ודברינו לא היו

מתאמתים... עליונות צבאית דרושה כדי להבטיח את ביטחוננו השוטף. אבל עליו-נות צבאית אינה פותרת בעיות ואינה יו-צרת שלום. קווי-חזית נוחים דרושים כי-שאר שלום. אבל אין הם יוצרים שלום...אל נתפתה להאמין לסימטת-הכזב ה-ניצחית, המטומטמת לאיר-שיעור: "הפעם הם ילמדו לקח. הפעם ננחית עליהם מכה כואת, שהם יצטרכו לעשות שלום". אנחנו ננחית עליהם שוב מכה אדירה. בזה אני בטוח. ההרפתקה הסתיים באסון לבעליה. גם בזה אני בטוח. אולם אם לא ננצל הפעם את רגע הניצחון כדי להציע פיתרון סביר, פיתרון ששני העמים יכולים לחיות עימו ללא פגיעה בכבודם ובשאיפתם ה-לאומית הבסיסית — הרינו זורעים במו ידינו את הזרע למלחמה החמישית, השי-שית, השביעית...

כאשר נלחמים המטרה היא ניצחון. אולם הניצחון אינו המטרה היחידה. הניצחון הוא רק מחצית הדרך. המטרה האמיתית הסופית היא: השלום. יש לזכור זאת גם בעיצומה של ה-מלחמה.

כי כבר במהלך המלחמה יש לכוון את המעש כך, שיתאפשר המעבר מן הניצחון בשדה-הקרב אל המאמץ המדיני להשגת השלום...

נהיה-נא אמיצים ונועזים בדרך אל ה-ניצחון, ונגלה-נא את אותו אומץ ואת או-תה העזה בדרך להשגת השלום.

דברים אלה נכתבו בבוקר היום השני למלחמה.

הכתבה שפורסמה בגיליון הקודם (העולם הזה 2144), על פרשת הסתבכותה של העיתונאית הצעירה גילה ורטמן, בי-גיסיון הברחה מהארץ של הנוכל אבישי הראל, עוררה ודאי מיספר תהיות. המרי-כות שבה: האם היתה גילה, או לא היי-תה, כתבת העולם הזה?

מאחר וכמה כתבות שלה פורסמו במרו-צת השנה האחרונה מעל דפי עיתון זה, מתבקשת מאליה הנטייה לראות בה כתבת העולם הזה, ולא היא. לא כל מי שכתבו-תיו מתפרסמות מעל עמודי העיתון הוא כתב מן המניין של מערכת העולם הזה. כדי למנוע אי הבנות בנושא זה, מוטב להבהיר כיצד מגיע עיתונאי למעמד של כתב העולם הזה.

מדי שנה פונים עשרות צעירים וצעיי-רות בבקשה להתקבל לעבודה במערכת. כל הפונים מתבקשים להגיש כתבת-מיבי-חן, המאפשרת לעמוד על כישוריהם העיי-תונאיים הפוטנציאליים. את החומר לכת-בות אלה הם חייבים לאסוף ביוזמתם, מבי-לי שיהיו רשאים להציג את עצמם כעובדי העולם הזה. גם אלה המתקבלים, בעיק-רות כתבת-המיבחן שהגישו, לתקופת-גיי-סיון בעבודה עיתונאית שוטפת, אינם נח-שים כחברי המערכת. הם יכולים לציין שהחומר שהם אוספים נועד לפירסום ב-העולם הזה, אולם אין הם מצויידים בכל תעודה או אישור המעידים על שייכותם למערכת.

מאלה המתקבלים לתקופת-גיסיון מש-תלבים רק מעטים ככתבים מן המניין של המערכת. הם מצויידים במכתב רישמי הר-מבקש לסייע להם במילוי תפקידם. רק בתום שנה של עבודה סדירה, אחרי שמת-אפשר לנו לעמוד על אופיים, מהימנותם ונתונותם, הם מומלצים לקבלת תעודת-עיי-תונאי של לישכת-העיתונות הממשלתית. בין אלה שאינם מתקבלים לעבודה, נמ-ציאים בודדים הממשיכים להיות קשורים עם המערכת על בסיס של עיתונאי-תופשי (פריילאנס). הם בבחינת עיתונאים עצי-מאיים, המציעים למערכת את עבודותיהם, כשם שהם רשאים להציען לכל מערכת עיי-תונאי אחר, במידה וכתבותיהם ראיות ל-דפוס, ויש בהן לדעתנו עניין לקוראי העולם הזה, הן נרכשות מהם תמורת תש-לום חדי-פעמי. אין כל התחייבות חדיית בין המערכת לעיתונאי-תופשי מסוג זה. אחרי-ה-מערכת חלה רק על החומר העיי-תונאי שלו כשהוא מתפרסם בעיתון.

זה היה גם מעמדה של גילה ורטמן ביחסיה עם מערכת העולם הזה. משום כך, אם תוכח ההאשמה נגדה, כי הציגה את עצמה ככתבת העולם הזה בניסיונה להבי-רית מהארץ את הנוכל שהפילה ברשתו, תהיה זו מבחינת החוק — מלבד העבירה האחרות — גם עבירה של התחזות כאחד.

תמי